

САМОСТІЙНІ РОБОТИ

ВСТУП. МАЛІ ЖАНРИ ФОЛЬКЛОРУ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Синонімічним до поняття «усна народна творчість» є
 - А фольклор
 - Б наукова література
 - В художній образ
2. Вислів «Посієш вчасно — вродить рясно» є
 - А приказкою
 - Б прислів'ям
 - В загадкою
3. Перша в Русі-Україні книгозбірня заснована
 - А Ярославом Мудрим
 - Б Володимиром Великим
 - В княгинею Ольгою
4. Сукупність написаних, надрукованих (і навіть усних) творів певного народу, епохи та всього людства називають
 - А літературним твором
 - Б фольклором
 - В художньою літературою
5. Укорочене прислів'я — це
 - А приказка
 - Б загадка
 - В заголовок
6. Вислів «Не той друг, хто медом маже, а той, хто правду каже» є
 - А прислів'ям
 - Б приказкою
 - В загадкою

7. Прочитай текст.

Загадки люблять відгадувати всі, незалежно від віку та соціального статусу. Ще з давніх давен загадки слугували для визначення рівня мудрості й освіченості. Їх складали, щоб пояснити природні явища, описати людей або тваринний світ.

Основа для загадок — це метафора та порівняння, які дібрані так, щоб слухач зміг знайти відповідь. Загадки слугують для розвитку допитливості, спостережливості, уважності та кмітливості.

А. Знайди в тексті один доказ того, що загадки визначали рівень мудрості людини.

(2–3 речення)

Б. Поясни, як ти розумієш прислів'я «Пташка красна пір'ям, а людина — справами».

ЛЕОНІД ГЛІБОВ

1. «Королем квітів» називали

- А Леоніда Глібова
- Б Івана Франка
- В Тараса Шевченка

2. Розглянь ілюстрацію. Вона може бути обкладинкою книжки

- А народних казок
- Б Івана Франка
- В Леоніда Глібова

3. Прочитай твір М. Чернявського.

*У всіх людей одна святиня:
Куди не глянь, де не спитай, -
Рідніша їм своя пустиня,
Аніж зелений в чужині рай —
Їм красить все їх рідний край.
Нема без кореня рослини,
А нас, людей, без Батьківщини.*

За жанром твір є

- А піснею
- Б загадкою
- В акровіршем

4. Рядки

*Мовчки говорить,
Добре мудрує*

є фрагментом

- А народної казки
- Б твору Леоніда Глібова
- В народної пісні

5. У рядках

*Кривду соромить,
Правди навчас*

підкреслено

- А метафору
- Б антоніми
- В епітети

6. В уривку

*Де не взявся із-за лісу
Невідомий птах,
Довгохвостий, гостроносий
На восьми ногах*

підкреслено

А синоніми

Б антоніми

В епітети

7. Прочитай твір Леоніда Глібова.

*Мати доні молодій
Огородник наділила.
Розкошує доня мила,
Каже неньці – тісно їй:
В земляній сиджу коморі,
А коса моя надворі.*

Наведи два факти того, що цей твір є загадкою-акровіршем.

2–3 речення

8. Дай розгорнуту відповідь на запитання, чи кожна людина може творчо мислити.

НАРОДНІ КАЗКИ. УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА «ЯЙЦЕ-РАЙЦЕ»

1. Помилково вказано ознаку казки в рядку

- А казкові зачин і кінцівка
- Б повтори слів та речень
- В наявність чарівних предметів
- Г мала форма

2. Усіх героїв узято з казки «Яйце-райце», ОКРІМ

- А Орла
- Б Змії
- В Мисливця
- Г Сови

3. Прочитай уривок із казки та виконай завдання до нього.

Потім знов _____ каже:

– А ти забувсь, як я за тебе гору розкопувала і туди Дніпро пустила, щоб кораблі ходили до комор і щоб пшеницю ти продавав?

На місці пропуску має бути вписано слово

- А миша
- Б цариця
- В голубка
- Г мати

4. Розглянь малюнок до казки «Яйце-райце». Вона може бути ілюстрацією

- А початку подій
- Б основної частини
- В кінцівки
- Г зачину й кінцівки

5. У казці «Яйце-райце» розповідається, як із яйця висипалося багато худоби.

- Це художній засіб, який називається
- А епітетом
- Б порівнянням
- В гіперболою
- Г метафорою

6. Символом мудрості, сила, яка дарує Мисливцеві можливість зайнятися скотарством, у творі є

А Орел

Б Миша

В Змія

Г яйце-райце

7. Наведи два приклади фантастичного в казці «Яйце-райце» .

2-3 речення

8. Дай розгорнуту відповідь на запитання, чому зазвичай у казках добро перемагає.

ІВАН ФРАНКО «ФАРБОВАНИЙ ЛИС»

1. Автором збірки «Коли ще звірі говорили» є

- А Леонід Глібов
- Б Тарас Шевченко
- В Іван Франко
- Г Ярослав Мудрий

2. «Незвичайне щастя та його хитрість зробили його страшенно гордим» - так автор описує героя, який

- А упав у бочку з фарбою
- Б переміг велетенського змія
- В одружився з красунею
- Г знайшов яйце-райце

3. Фрагмент *«Якийсь дивний і страшний звір, синій-синій, з препоганим запахом, покритий не то лускою, не то їжаковими колючками, а хвіст у нього — не хвіст, а щось таке величезне, а важке, мов довбня, і також колюче»* є

- А портретом героя
- Б зачином твору
- В метафорою в тексті
- Г кінцівкою казки

4. Індійська народна казка «Фарбований шакал» співзвучна з українським твором, у якому герой

- А володіє надприродною силою
- Б називає себе Гостромислом
- В вирушає на пошуки скарбу
- Г перемагає у двобої змія

5. На місці пропуску в уривку *«І Лис Микита, ставши царем, жив собі, не тужив. Тільки одного боявся, щоб _____, щоби звірі не пізнали, хто він є справді»* має бути варіант

- А не перестали служити йому
- Б не втратити тоненький голос
- В фарба не злізла з його шерсті
- Г собаки його не роздерли

6. Розглянь схему «Риси характеру героя».

- А хитрий
- Б спритний

Лис Микита

В кмітливий

Г справедливий

Помилковим є твердження у варіанті

А

Б

В

Г

7. Наведи доказ того, що звірі в казці Івана Франка «Фарбований Лис» самі дозволили себе обманути.

2-3 речення

8. Поясни, як ти розумієш прислів'я «*Брехнею світ пройдеш, та назад не вернешся*».

ЛЕСЯ УКРАЇНКА «ЛІЛЕЯ»

1. Справжнє прізвище Лесі Українки

- А Пчілка
- Б Косач
- В Драгоманова
- Г Лисенко

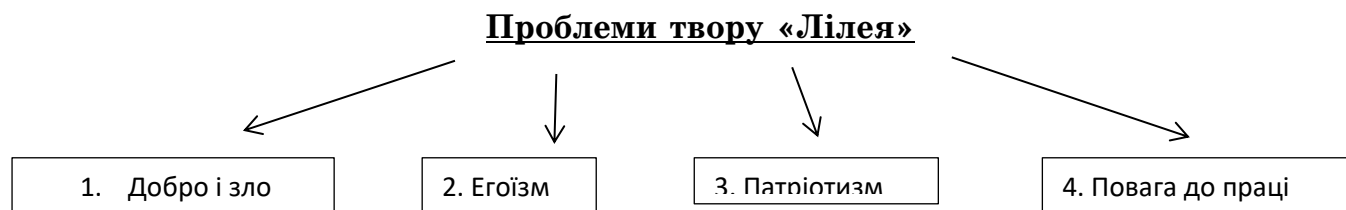
2. У творі «Лелія» діють міфічні персонажі

- А феї
- Б боги
- В ельфи
- Г русалки

3. За жанром твір «Лелія» є

- А народною казкою
- Б літературною казкою
- В легендою
- Г міфом

4. Розглянь схему.

Помилково вказана проблема, позначена цифрою

- А 1
- Б 2
- В 3
- Г 4

5. В уривку «Замовкли бідні лелії і низько посихляли свої білі головоньки. Аж ось одчинилися в палаці великі скляні двері, і вийшла _____, убрана в хорошу білу сукню» на місці пропуску має бути варіант

- А молода панна
- Б служниця Мар'яна
- В квітка Лелія
- Г мама Павлуся

6. Порівняння ужито в рядку

- А Раптом та молоденька лелія виросла висока, висока.
- Б Квітки на ній дивно розцвіталися і спалахнули світлом сріблясторожевим.
- В На листі засвітилася діамантова роса і різними барвами замиготіла, заграла і зникла.

Г Лелія стояла перед ним рожева, мов хмарка на сході сонця.

7. Назви два факти того, що *мотив сну* дозволяє автору легко переносити читача в будь-які ситуації чи розкривати проблеми.

2-3 речення

8. Поясни, що для тебе значить вислів «бути щасливим / щасливою». Наведи один приклад із твору «Лелія».

ВАЛЕРІЙ ШЕВЧУК «ЧОТИРИ СЕСТРИ»

1. Підтекст, прихований текст найбільше характерний для
 - А легенди
 - Б міфу
 - В народної казки
 - Г казки-притчі
2. В уривку *«Затурбувалася Зима, схвилювалася, сіла на трон, бо їй раптом здалося, що приключилося щось із її гарним обличчям, вийняла люстерко, щоб зирнути на себе, але _____ знову кинувся на неї, вибив люстерко — і воно розлетілося на тисячі скалок»* на місці пропуску має бути варіант
 - А Орел
 - Б Чорний Птах
 - В Дракон
 - Г Вітер
3. Думка *«Красивий той, хто сильний у світі, а сильний той, хто має владу»* належить
 - А Білокосій
 - Б Хлопцям Вітрам
 - В Чорному Птахові
 - Г Зеленокосій
4. Казка «Чотири сестри» побудована на прийомі сну так само, як і твір, героями якого є
 - А Миша, Орел, Жайворонк
 - Б Мавпа Фрузя, Лис, Вовк
 - В Павлусь, Мар'яна, Івась
 - Г Змія, Стрілець, син
5. В уривку *«Зелені шати маяли в неї за плечима, зелене волосся гралось із теплим вітерцем, зелений з голубими квітами вінок лежав над її рівним, погідним чолом, довкола її осяйної постаті літали птахи, а вона розсипала навкруг насіння квітів»* описано
 - А Осінь
 - Б Зиму
 - В Весну
 - Г Літо
6. У казці «Чотири сестри» є всі згадані епізоди, ОКРІМ
 - А кожна змінює одна одну
 - Б Білокоса не хоче поглянути на себе в дзеркало
 - В Чорний Птах намовляє Білокосу
 - Г Холодні Вітри допомагають Білокосій заснути

ЛЕГЕНДИ УКРАЇНЦІВ

1. За жанром твір «Берегиня» є

- А казкою
- Б легендою
- В міфом
- Г переказом

2. Мурувати хати вчить людей

- А Сварог
- Б Перун
- В Білобог
- Г Чорнобог

3. *«Я навчу вас, люди, як з конопель куделю робити, як нитку сукати, полотно ткати, як його вибілювати та вишивати»* - таку настанову дітям Білобога дає

- А Мара
- Б Берегиня
- В Сварог
- Б Чорнобог

4. Невелика оповідка про якісь події, людей, богів, походження географічних назв тощо, у якій правда поєднана з вигадкою, називається

- А міфом
- Б легендою
- В казкою
- Г загадка

5. Символіка чорного і білого кольорів – в основі творів

- А «Берегиня» і «Лілея»
- Б «Фарбований лис» і «Котилася тарілочка»
- В «Берегиня» і «Чотири сестри»
- Г «Чотири сестри» і «Лілея»

6. Зображення «Білобог і Чорнобог» Юлії Костенко може слугувати ілюстрацією до твору, у якому

- А князь засновує місто
- Б використано мотив сну
- В перемагає Захисниця Хати
- Г героя покарано за хитрість

7. Назви три обереги, про які згадано в творі «Берегиня», поясни їхню символіку.

2-3 речення

8. Поясни, як ти розумієш вислів «Краса врятує світ». Чому у творі Берегиня була є богинею Краси і захисницею її?

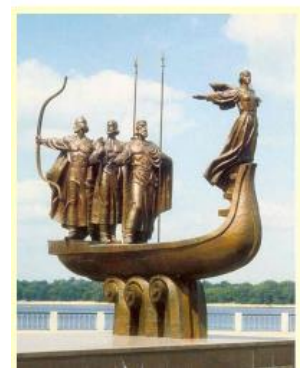
ЛІТОПИСНІ ОПОВІДІ З «ПОВІСТІ МИНУЛИХ ЛІТ»

1. Твір, у якому розповідь ведеться за роками, називається
 - А переказом
 - Б легендою
 - В міфом
 - Г літописом
2. «...звідки почалась Руська земля, хто в Києві перший став князювати і звідки Руська земля стала бути» - так починається твір у якому описано
 - А богів та світоустрій
 - Б символіку яйця-райця
 - В життя Русі-України
 - Г утворення запорозького війська
3. У «Повісті минулих літ» висвітлено кожен аспект, ОКРІМ
 - А історії слов'ян та князівської влади
 - Б утвердження християнства на Русі
 - В виникнення слов'янської писемності
 - Г відповідальності богів за долю людства

4. Розгляньте фрагмент схеми. Так зображено особливості
 - А загадки
 - Б переказу
 - В легенди
 - Г літопису

5. Пам'ятний знак «Засновникам Києва» є ілюстрацією до частини
 - А літописної оповіді
 - Б народного переказу
 - В літературної казки
 - Г стародавньої легенди

6. Фрагментом літописної оповіді є уривок у рядку
 - А «Батько всього цього Володимир, він землю зорав і розпушив її, тобто просвітив християнством. А син же його Ярослав засіяв книжними словами, а ми тепер пожинаємо, приємлемо серцем книжну науку»
 - Б «Козари ж, як розказують, з великою силою народу вийшли із-за Києва, з своїм ватажком, кошовим Германом, і, осадившись по тім боці

Дніпра,— на північний схід,— близенько присусідились до того польського князька»

В «Тут Цар-Жайворонок збирає всіх птахів, щоб звоювати Царицю-Мишу, а цариця скликає всіх звірів — і почали війну. Як вийшли в ліс — то що звірі хочуть яку птицю розірвати, то вони на дерево; або птиця як візьме, літаючи, бити звірів, то вони в нору...»

Г «І казав їм Сварог: «Спочатку хатини будуйте, виходьте з печер та хлівів. Годі сумувати в темряві та холоді. Час жити в світлій хаті... Тоді просили його люди: «Навчи ставититі хатини».І сказав їм Сварог: «Ось піду я від села до села показувати, як ставити хатину, як піч мурувати, як жорна тесати»

7. Назви 2 факти того, що літописи — водночас і історичні, і художні пам'ятки.

Підказка. Пригадай, які твори називаємо художньою літературою.

2-3 речення

8. Напиши літописну оповідь про одну важливу подію, яка трапилася в ХХІ столітті.

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ «МИКИТА КОЖУМ'ЯКА»

1. Справжнє прізвище Олександра Олеся

- А Кенир
- Б Косач
- В Глібов
- Г Кандиба

2. Правильно вказано всі ознаки драматичного твору, ОКРІМ

- А події та характери розкриваються через розмови дійових осіб або їхні вчинки
- Б короткі портрети дійових осіб, зауваження автор приховує в ремарках
- В ремарки в тексті завжди виділені іншим шрифтом
- Г твір поділяється на дії та розділи

3. Зайву дійову особу щодо твору «Микита Кожум'яка» вказано в рядку

- А Цар. Батько, він же Дід. Діти
- Б Воеводи. Старий дід. Князь. Джура 1
- В Сини. Діти. Княгиня. Дівчина
- Г Парубок. Дівчинка. Князівна. Юрба

4. Слова «Ах, в серці кров моя кипить! / Коли б Князівну врятувати, / Я б не боялась самострати...» належать

- А Княгині
- Б Дівчині
- В Князівні
- Г юрбі

5. В уривку

Що загине й він колись,

І потоки людських сліз

Згодом висохнуть росю...

підкреслено художній засіб

- А порівняння
- Б гіперболу
- В алегорію
- Г метафору

6. У відповідни твір із його жанром.

Твір

1 «Микита Кожум'яка»

2 «Фарбований Лис»

3 «Яйце-райце»

4 «Котилася тарілочка»

Жанр

А драма-казка

Б літописна оповідь

В народна казка

Г літературна казка

Д віршована загадка

7. Назви *три* докази того, що твір «Микита Кожум'яка» є драматичним.

2-3 речення

8. Доведи або спростуй думку, що справжні сильні люди не обов'язково мають міцне здоров'я.

СЕРГІЙ ПЛАЧИНДА «БОГАТИРСЬКА ЗАСТАВА»

1. Епіграф до твору «Богатирська застава» взято з твору
 - А «Старі Кодаки...»
 - Б «Берегиня»
 - В «Повість минулих літ»
 - Г «Микита Кожум'яка»
2. Думка «скоритися позиція краща: підкоритися ворогові чи битися» споріднює твори
 - А «Микита Кожум'яка і «Богатирська застава»
 - Б «Яйце-райце» і «Микита Кожум'яка»
 - В «Чотири сестри» і «Лелія»
 - Г «Богатирська застава» і «Фарбований Лис»
3. В уривку «Його шанували. Найперше — він нащадок великого Кия, правнук Щека» йдеться про
 - А Германа
 - Б Будимира
 - В Святослава
 - Г Свенельда
4. Розгляньте зображення колодязю в селі Білгородка. Воно може слугувати ілюстрацією до твору, у якому розповідається про
 - А створення першої бібліотеки
 - Б заснування міста Києва
 - В приготування кисілю для печенігів
 - Г героя, який рятує Князівну
5. Застарілі слова *вої, ладо, довбанки, події, віче, тятива* описують епоху, зображену в
 - А переказі
 - Б легенді
 - В оповіданні
 - Г казці
6. Прочитайте фрагменти твору та виконайте завдання.

Він стояв коло бійниці й замислено споглядав табір печенігів. Із глибокої задуми його вивів близький лункий стукіт. Аж іскри сипонули у вічі. Відсахнувшись, розгледівся.

○ Будимир попрохав жінок приготувати з меду солодку ситу, вилити її в кадіб, який поставити в другий колодязь.

△ Не змогла пробитися ослабла дружина Святослава до Києва. Мусила зазимувати в Білобережжі. А зима люта вдарила. Невдовзі почався голод.

▭ А волхви ще й сиру нагнітили цілий віз. І хліба напекли. Тож по обіді голоду в Білгороді вже не буде...

Послідовним є розташування фрагментів у порядку, позначеному в рядку

А

Б

В

Г

7. Назви три штрихи до портрету Будимира, які свідчать про його мужність.

2-3 речення
